

Policy och regler

Upprättad: 2011-03-08

Fastställd av styrelsen: 2011-03-10

för mottagande av gåvor och förmåner.

Situationer kan uppkomma där medarbetarna på AB Kristianstadsbyggen (ABK) erbjuds gåvor eller förmåner som kan bli betraktade som muta. De rättsliga reglerna för när en gåva anses som muta är otydliga. Det går alltså inte exakt att säga när detta uppstår. Vi vill med denna policy uppmärksamma ABK:s medarbetare på riskerna med att råka ut för bestickning eller mutbrott. Policyn är tänkt att ge vägledning och stöd hur vi ska hantera olika situationer som kan uppkomma i vår vardag. Vi vill på så sätt förhindra att bestickning och mutbrott ska kunna drabba enskilda medarbetare och samtidigt ge en tydlig signal till omvärlden hur företaget ser på erbjudande om och mottagande av muta. Som allmän regel för dig som är anställd på ABK gäller därför:

Begreppet medarbetare i denna policy omfattar såväl anställda som förtroendevalda.

Det går inte att beskriva alla tänkbara situationer i en policy. I sista hand är avgörandet beroende på att medarbetaren gör en objektiv bedömning av erbjudandet. Vid minsta tveksamhet bör man tacka nej. Man kan också rådfråga närmaste chef. Det är dock viktigt att understryka att alla medarbetare på ABK har ett enskilt ansvar för sitt handlande. En chefs samtycke fritar inte från ansvar om gåvan/förmånen skulle bli betraktad som muta.

Utgångspunkter

Reglerna om muta och bestickning är i grunden detsamma vare sig de avser privat eller offentlig sektor. I praktiken tillämpas dock reglerna strängare för den som är anställd i den offentliga sektorn, dit ABK:s verksamhet räknas.

Reglerna om mutor och bestickning gäller även under fritid och semester.

I all affärsverksamhet förekommer att kund eller leverantör vill visa sin tacksamhet för motparten genom att lämna en gåva. Det är oftast trevligt, men kan ibland ställa till problem för både givaren och mottagaren. Inom all verksamhet finns därför gränser för när en gåva, given i all välmening, övergår till att bli en muta. Givaren kan då ha gjort sig skyldig till *bestickning* och mottagaren till tagande av *muta*.

Gåvor, måltider, resor och semesterförmåner, rabatter och bonusförmåner, kontanter, lån och andra förmåner kan lätt hamna på fel sida av gränsen mellan tillåten och otillåten påverkan och därmed betraktas som olaglig *korruption*.

Bestickning

Bestickning är det om någon lämnar, utlovar eller erbjuder en otillbörlig¹ förmån till en person som handlar för sin arbetsgivares räkning.

Erbjudande om en förmån eller gåva kan räknas som bestickning även om mottagaren tackar nej till erbjudandet (dvs. inte låter sig mutas).

Ett företag, t.ex. ABK, kan inte straffas för bestickningsbrott utan enbart fysiska personer, till exempel en anställd eller en styrelseledamot. Straffet för bestickning är böter eller fängelse i högst två år.

¹ Med "otillbörlig" avses något som strider mot vedertagen god sed eller moral eller som står i strid med vad som är tillåtet enligt gällande rättspraxis.

Mutbrott

Mutbrott är det om en arbetstagare eller förtroendevald tar emot en otillbörlig förmån i syfte att låta sig påverkas att, på ett eller annat sätt, gynna bestickaren (=den som erbjuder en gåva eller förmån). Förmåner som tas emot av make eller andra närstående likställs med förmåner som tas emot av arbets- eller uppdragstagaren själv.

Ett mutbrott kan föreligga utan att det samtidigt är fråga om bestickning, genom att någon begär en belöning eller förmån utan att få detta.

Straffet för mutbrott är normalt detsamma som för bestickning, men om mutbrottet bedöms grovt kan fängelse utdömas i högst sex år. Dessutom förklarar domstolen mutan eller dess värde förverkat. Därtill kommer att man får betala skatt på värdet av mutan, trots att man inte får behålla gåvan eller förmånen.

När riskerar du att ta emot en muta?

- när du låter dig bjudas
- när du tar emot en present eller vinst
- när du tackar ja till en resa
- när du låter en leverantör utföra tjänster till dig privat
- när du tar emot ett fördelaktigt lån eller fördelaktiga rabatter

Om en gåva eller förmån ska betraktas som muta eller inte, beror på omständigheterna i varje enskilt fall. Vid bedömningen tas hänsyn till

- om förmånen eller gåvan kan upplevas så attraktiv att den framkallar känslor av tacksamhet och skyldighet att återgälda förmånen eller gåvan
- förmånens värde
- personlig vänskap
- arbetsgivarens medgivande eller vetskap

Vad är tillåtet?

En gåva eller förmån är normalt ofarlig om den ingår som ett naturligt led i mottagarens tjänsteutövning och är ett uttryck för allmänt godtagbara umgängesformer.

Exempel på sådana förmåner är

- enstaka arbetslunch av vardaglig karaktär
- uppvaktning vid födelsedag eller vid sjukdom
- julgåva till rimligt värde
- ej exklusiv presentreklam
- lottsedel
- varuprov till mindre värde överlämnade vid företagsbesök eller vid jämförliga arrangemang
- gåva i samband med ett studiebesök hos ett företag

Vilken typ av gåvor och förmåner är tveksamma?

Exempel på gåvor och förmåner som i vissa fall kan betraktas som bestickning och/eller tagande av muta är

- studieresor, kurser, seminarier, mässbesök o.dyl.
- inbjudan till kulturella eller sportsliga arrangemang
- erbjudande om trohetsrabatter(bonus), frikort, personliga rabatter
- gåvor

För att studieresor, kurser, mässbesök o.d. inte skall riskera att betraktas som mutbrott och/eller bestickning, krävs i allmänhet att utbildnings- och/eller informationsmomentet ska dominera programmet samt att inbjudan riktas till företaget och att företaget väljer ut vem som ska delta. Deltagarna bör ha nytta av arrangemanget i sin tjänsteutövning och det är viktigt att företaget godtar eventuella kringarrangemang och står för eventuell resa och uppehälle. Detsamma gäller i princip inbjudan till olika kulturella och sportsliga arrangemang.

Beträffande trohetsrabatter, biljetter och frikort eller personliga rabatter krävs att erbjudandet riktar sig till och accepteras av företaget.

Vid mottagande av gåvor krävs i första hand måttfullhet med hänsyn till art och ekonomiskt värde eller omständigheterna i övrigt.

Vilken typ av gåvor och förmåner är direkt otillåtna?

Exempel på gåvor och förmåner som är direkt otillåtna och där givaren och mottagaren riskerar att åtalas för bestickning och/eller mutbrott är

- mer än måttfulla gåvor med hänsyn till art och ekonomiskt värde eller omständigheterna i övrigt.
- påkostade representationsmåltider
- penninggåvor i kontanter eller annan form, t.ex. värdepapper
- lån som inte beviljas i yrkesmässig lånerörelse på marknadsmässiga villkor
- borgensåtaganden
- dolda (ej kända av arbetsgivaren) inköpsrabatter eller provisions- och bonusarrangemang
- sidoleveranser av varor eller tjänster från arbetsgivarens leverantörer
- privat användning av bilar, båtar, fritidsboende m.m.
- nöjes- och semesterresor

Slutord: Det viktigaste är att fundera på om gåvan/förmånen på något sätt kan misstänkas sätta objektiviteten ifråga.

Skattekonsekvenser

Huvudregeln när det gäller förmåner är att allt som den anställde får från arbetsgivaren eller andra, som en ersättning för eller som en del i tjänsten, är skattepliktiga för de anställda och utgivaren av förmånen ska betala sociala avgifter.

Otillåtna gåvor, förmåner och belöningar kan således utöver risk för åtal också leda till inkomstbeskattning hos mottagaren.

Det finns inga beloppsgränser. Utgångsläget är att allt, oavsett belopp, är skattepliktigt. Ett krav för beskattning är dock att den anställde åtnjuter förmånen, dvs. har mottagit förmånen och utnyttjat den. Enbart *möjligheten* att få eller utnyttja en förmån räcker således inte för beskattning.

Kristianstad 2011-03-08

Henrik Strand

VD

Källor:

Kristianstad kommuns policy för mottagande av gåvor och förmåner.

MKBs policy mot mutor och bestickning

Farliga förmåner. Vad lagen säger om bestickning, korruptiv marknadsföring och mutbrott (IMM)

Material från Fastigo

Material från IMM, Institutet mot mutor, tel. 08-555 100 45